

ПРО ДІАЛЕКТИКУ УКРАЇНСТВА

Аби скласти собі уявлення про те, що відбувається в Україні, слід спочатку кинути погляд на Росію: що там? Чи на місці путінізм? Якщо на місці, значить Росія продовжує своє – намагається так чи інакше, в тому чи іншому вигляді повернути собі Україну, тим паче, що в Україні достатньо людей, готових знову опинитися під Москвою.

Будь-яка мирна революція шадить опору поваленого порядку. Звідси тяганина, в яку перетворюється становлення нового.

Громадянська війна – це погано, зате переможець виходить з неї з розв'язаними руками, а переможений знесилений, збентежений і більш-менш покірний. Свого часу Україні надто легко дісталася юридична незалежність, саме тому так довго і небезпечно тяжіє над нею минуле. Над Росією з тієї ж причини – імперсько-советське, над Україною – колоніально-советське. Українці з національно стурбованих говорять про це з тією ж гіркотою, що і чверть століття тому.

Це, до речі, особливість українських злободенних політичних розмов: вони не просто політичні, а філософсько-політичні, історико-політичні, навіть літературно-політичні; в них присутні всі епохи і століття, крім, можливо, кам'яного. Так і в житті.

Письменник Володимир Яськов зауважує в зв'язку з останніми подіями: «Я тут днями дивився інфографіку з місцевих виборів. У Західній Україні угорські та румунські села голосували (увага!) так: ті, що до 1918 року були в Австро-Угорщині, – за ЄС; ті, що до 1918 року були в Російській імперії, – за ОПЗЖ». Навіть на сході України, додає від себе, в тій же Слобожанщині, є села-сусіди, жителі яких не мають уявлення про місцеве минуле, але на всіх виборах голосують протилежно. Колись козацьке село – за свободу і Європу, панське-підневільна – проти свободи, за Москву.

ЄС, хто не знає, – це партія «Європейська солідарність», вона бореться за те, щоб Україна швидше стала повноцінною частиною вільного світу, а це значить відійти, відсунути, відповзти, якщо не виходить відскочити, якомога далі від Москви. ОПЗЖ – це «Опозиційна платформа – За життя», вона за топтання в звичній упряжці, в птахівні-трійці з Москвою-корінником. Вона не ховається, ця досвідчена ударна сила путінізму в Україні. Вона прекрасно оснащена, в тому числі пропагандивно. Зараз вона виставляє себе поборницею не чого-небудь, а суверенітету України. Придумка, треба визнати, заслуговує місця в анналах гібридних воєн.

Під гаслом «Даєш суверенітет!» розпочато наступ на служби, створені в останні роки для боротьби з корупцією. Мовляв, американці очима цих служб хочуть стежити за кожним кроком українських чиновників, щоб вони покійно приймали зовнішнє, «колоніальне» управління країною, боячись «смикатися, рипатися і бікувати». Ці б підозри та до Бога, щоб він їх виправдав, не без смутку помічають пороховоти, як називають прихильників п'ятого президента. Нині – шостий; не виключено, що ось-ось прийде і сьомий ...

Річ у тім, що шостого президента як першої особи в державі немає. Країна живе без першої особи. Його в російському сенсі не було, правда, і тоді, коли президентом був Петро Порошенко, інакше він не програв би торішні вибори. Чим більше свободи, тим менше першої особи. В Ук-

раїні немає і багатія («олігарха»), який би самодержавно височів над усім і вся.

Президентське місце наразі займає самозванець. Багато заперечують проти цього слова, оскільки плутають його з «самопризначенцем». Так, людина була вільно обрана переважною більшістю. Але так і повинно було бути. В історії, і не тільки в російській, самозванець – це спритник, який видав себе за іншого, саме за іншого, саме за того, хто буде охоче прийнятий народом, який зачекався святого і/або героя. Люди тримали перед очима не фізособу на прізвисько Зеленський, а зіграного цим актором президента Голубородька, вигаданого героя телесеріалу, що втілює в собі все гарне проти всього поганого. Тому такі так, самозванець – і без будь-якої натяжки. І відповідна подальша доля.

Нещодавні місцеві вибори видали йому посвідчення, в якому написано: ти ніхто і звати тебе ніяк. Жоден кандидат від його скоморошної партії («Слуга народу») не пройшов у мери скільки-небудь помітного міста. Жоден! Плюс небувало, убивчо низька явка на виборчі дільниці. Так виявилось загальне збайдужіння до першого номера і його оточення. «Слуги» ще є, вони займають чільні посади і парламентські стільці, але їх уже немає в громадянській свідомості країни і, що для них найгірше, в управлінській повсякденності. З ними спокійно або зухвало не рахуються ті ж бургомістри.

Це – Україна. Півтора роки тому, за козацьким прикладом або завзято-легковірно ставлячи випадкову людину на вищий щабель, ніхто і не думав вийти, «у разі чого», за нього на вулицю – і не вийде, хоч би він геть захрип, засипаючи тепер країну своїми новими обіцянками. Остання з них – «вигнати російських окупантів з Донбасу, як німців з Києва 77 років тому». Серед перших обіцянок було: подивитися Путіну в очі та домовитися з ним про мир.

Країна повернулася до свого звичайного стану. Триває співіснування двох українців: державника і малороса. Державник тягнеться до Заходу, малорос натомість ... Про нього навіть не можна сказати, що він тягнеться до Москви – нікуди він не тягнеться. Державник, своєю чергою, не стає слабкішим. Третина або нехай навіть чверть прихильників європейського шляху – це скоріш втішно багато, ніж невтішно мало, тому що саме серед них перебуває в постійній готовності Майдан.

Боязко поглядаючи на нього, самозванець вже оголошує себе, як ми чули, патріотом-революціонером. Він говорить про «проросійську контрреволюцію», обіцяє не шадити себе в майбутніх боях з нею, хоча такий герой він тільки в своїх очах.

Те, що відбувається з ним зайвий раз показує, що означає Майдан в новітній історії України. Лише його приклад здатний аж ніяк не примарно вершити цю історію, навіть підкоряти собі її вільних і невольних дійових осіб. Загалом, можна, напевно, зрозуміти якогось хутірського мислителя-діалектика, що віддає належне кремлівській імперській замашці. Вона допомагає українству тримати себе в формі і бути напоготові.

Анатолій СТІЛЯНИЙ,
письменник і публіцист

<https://www.svoboda.org/>
13 листопада 2020

Переклад з російської